

ФОРМУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ В ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

¹Одеський національний морський університет
²Національний університет «Одеська політехніка»

***Анотація:** Проаналізовано зміни на ринку засобів виробництва в процесі впровадження організаційно-технологічних систем, виходячи з існуючого розподілу праці в процесі взаємодії спеціалізованих підприємств з приводу передачі продукції виробничо-технічного призначення.*

Ключові слова: система, ринок, засоби, збалансованість.

***Abstract:** Changes in the market of means of production in the process of implementation of organizational and technological systems are analyzed, based on the existing division of labor in the process of interaction of specialized enterprises regarding the transfer of products for production and technical purposes.*

Key words: system, market, means, balance.

Господарські зв'язки несуть у собі характерні особливості механізму функціонування економіки, а в способах їх формування та здійснення безпосередньо втілюється рівень самостійності виробничих ланок і розв'язання питань «від кого й що отримувати» для наявної організаційно-технологічної системи (ОТС) підприємства.

Необхідність налагодження господарських зв'язків йде від розподілу праці, який існує, та, як відомо, представлений у вигляді загального, приватного й одиничного. При цьому вагомим є той факт, що зв'язки, які засновані на загальному й приватному розподілах праці, мають прояв у взаємодії спеціалізованих підприємств з приводу передачі продукції виробничо-технічного призначення, у тому числі сировини й природного палива, матеріалів, напівфабрикатів і комплектувальних виробів, що підлягають або не підлягають ремонту.

Згідно із загальною думкою, спеціалізація є наслідком розподілу праці й концентрації однорідного виробництва. Розподіл праці веде до диференціації його окремих видів і на основі збільшення обсягів кожного різновиду праці до економічно доцільних розмірів забезпечує багаторазове повторення операцій та процесів. Те, що було передумовою спільної діяльності з виробництва кінцевої продукції, вона спонукає спеціалізовані підприємства до встановлення господарських зв'язків із забезпечення виробництва продукцією виробничо-технічного призначення.

Пріоритетність господарських зв'язків обумовлюється можливістю організації виробництва у постачальника з орієнтацією на конкретне замовлення отримувача. Акцентуючи таке спрямування господарських зв'язків і чітку обумовленість об'єкта, здається логічним підсумувати, що вони слугують більшою мірою задоволенню потреб ОТС та відповідають насамперед саме її інтересам та через це приймаються як матеріально-технічне забезпечення [2, с. 341].

Важливість проблеми матеріально-технічного забезпечення для будь-якого промислового підприємства визначається тим, що воно, по-перше, повинно забезпечувати безперебійність і стабільність виробництва й реалізації продукції; по-друге, від системи матеріально-технічного забезпечення, характеру встановлення господарських зв'язків залежить рівень витрат, а, отже, і величина отримуваного прибутку; по-третє, господарські зв'язки в умовах ринку встановлюються на основі попиту та пропозиції. Усе це вказує на те, що від раціональної організації системи матеріально-технічного забезпечення залежить ефективне функціонування підприємства, його економічне зростання.

Ринок засобів виробництва є зв'язувальною ланкою між виробниками та споживачами продукції виробничо-технічного призначення. Він забезпечує кінцеве визнання суспільної значущості цього продукту. Проте цю свою функцію ринок може виконувати лише за певних умов, а саме:

- 1) подолання в економіці великих деформацій та диспропорцій;
- 2) забезпечення матеріально-фінансової збалансованості в економіці;
- 3) установлення гнучких цін, сприятливих для підтримання збалансованості попиту й пропозиції;
- 4) наявності на ринку по кожному виду товарів достатнього числа виробників і споживачів, необхідних для подолання монополізму у виробництві продукції;
- 5) створенні економічного механізму стимулювання виробників, що спонукатиме змінювати об'єм і структуру виробництва відповідно до вимог ринку;
- 6) наявності необхідної інфраструктури гуртової ланки з розгалуженою мережею торговельних підприємств, гуртових і фірмових магазинів, фондових і товарних бірж, інформаційно-комерційних центрів;
- 7) можливості вільного виходу підприємств на зовнішній ринок і забезпеченні повною конвертованості вітчизняної валюти, використанні світових стандартів;
- 8) наявності спеціалістів, що володіють вмінням ефективно вести торговельні справи.

Ринок засобів виробництва виконує регульовальну функцію в економіці, але, своєю чергою, він потребує регулювання з боку держави. Регулювання попиту й пропозиції на ринку можна здійснювати як прямим методом – шляхом розміщення державних замовлень на стратегічно важливі й пріоритетні види продукції, – так й опосередковано. Регуляторами опосередкованого впливу на ринок виступають податки, облікові ставки банківського відсотка, граничні рівні цін, підвищенні податки на надприбуток, антимонопольні акти, закони про конкуренцію та акціонерні товариства, диверсифікацію виробництва.

Створення ринку засобів виробництва для наявних ОТС розширює кордони комерційної діяльності підприємств, наповнює її новим змістом. Якщо в умовах централізованого забезпечення комерційна діяльність підприємств з матеріально-технічного постачання зводилася в основному до набуття матеріальних ресурсів, що розподіляються централізовано, від прикріплених до них постачальників, то робота в умовах ринку – до ринкової форми забезпечення. У складних вітчизняних умовах необхідно досліджувати умови стійкого розвитку ОТС [1]. Автори цієї піонерної наукової праці, яку підготовлено у стінах НУ «Одеська політехніка», запропонували кілька підходів і моделей дослідження функціонування ОТС, а саме: багатокрокове узагальнення математичного програмування, матриця відбору, деревовидний граф, лінійне програмування, оптимізаційне й імітаційне моделювання, декомпозиційний метод, метод експертних оцінок, нормативний прогноз, випадковий пошук, моделі економічної динаміки та інші.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Захарченко В. І., Єрмак С. О., Онешко С. В. Теорія створення й функціонування організаційно-технологічних систем у високотехнологічному виробництві: монографія. Одеса: Фенікс, 2022. 324 с.

2. Модели управления проектами в нестабильной экономической среде: монография. Под ред. Ю. Г. Лисенко. Донецк: Юго-Восток, 2009. 354 с.

Онешко Світлана Володимирівна – кандидат економічних наук, професор кафедри економіки та фінансів, Одеський національний морський університет, Одеса, e-mail: osvfox1@gmail.com.

Моренченко Катерина Геннадіївна – студентка кафедри міжнародного менеджменту та інновацій, Національний університет «Одеська політехніка», e-mail: kaitnoor@gmail.com.

Oneshko Svitlana V. – PhD of economics, Professor of the Department of Economics and Finance, Odesa National Maritime University, Odesa, e-mail: osvfox1@gmail.com.

Morenchenko Kateryna H. – Student of the Department of International Management and innovations, Odesa Politechnic National University, Odesa, e-mail: kaitnoor@gmail.com.